

FÓRUM

A képmáshoz és a hangfelvételhez fűződő jog

BORONKAY MIKLÓS*

Az ember képmása és hangfelvétele az emberi személyiség megnyilvánulásai a külvilágban, amelyek egyszerre alkalmasak arra, hogy az egyént más embertől megkülönböztessék, másrészt, hogy azonosítsák őt.¹ A személyhez fűződő jogként történő elismerés indoka, hogy az ember külső megjelenése a személyiség belső sajátosságait vetíti ki.²

Az ember képmása és hangfelvétele több jogág védelmét is élvezik. A Ptk. 80. §-a személyhez fűződő jogként deklarálja a képmáshoz és a hangfelvételhez fűződő jogot. A képmással és a hangfelvétellel kapcsolatban szükségszerűen megvalósuló adatkezelés szabályait az Infotv.³ tartalmazza. Ezen kívül – a teljesség igénye nélkül – A Pp.⁴ és Be.⁵ részletes szabályokat tartalmaznak a bírósági tárgyaláson történő felvételkészítésről.

A jelen tanulmány célja, hogy a képmáshoz és hangfelvételhez fűződő jog, mint személyhez fűződő jog magyar gyakorlatát bemutassa, különös tekintettel a sajtóban történő felhasználásokra. A képmás és a hangfelvétel felhasználása érinthet más személyhez fűződő jogokat is (pl. becsület, jó hírnév), és adott esetben szerzői jogi kérdéseket is felvethet, ezen kérdések vizsgálata azonban kívül esik a jelen tanulmány keretein.

* Megbízott oktató, Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar. E-mail: miklos.boronkay@szecskay.com. A tanulmány az MTA Médiatudományi Kutatócsoport által indított, „Az ember a Polgári Törvénykönyvben és a médiajogban – a személyiség és jogi védelme” címet viselő projekt keretein belül készült.

¹ SZÉKELY László in VÉKÁS Lajos (szerk.): *Szakértői javaslat az új Polgári Törvénykönyv tervezetéhez*. Budapest, CompLex, 2008. 165., FÉZER Tamás in OSZTOVITS András (szerk.): *A Polgári törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény magyarázata*. Budapest, Opten, 2011. 278., PETRIK Ferenc in PETRIK Ferenc (szerk.): *Polgári jog – Kommentár a gyakorlat számára*. Budapest, HVG–Orac, 2013. 187. (28. pótlás) 913/2009 AB határozat, indokolás III.1. pont.

² SZÉKELY (2008) i. m. (1. lj.) 165.

³ Az információk önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (Infotv.).

⁴ A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (Pp.) 134/A. §-a.

⁵ A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.) 74/B. §-a.

1. A Ptk. szabályozása

A jelenleg a polgári jogi jogszabályok a következőképpen szabályozzák a képmáshoz és hangfelvételhez fűződő jogot:

Ptk.⁶ 80. § (1) A személyhez fűződő jogok megsértését jelenti a más képmásával vagy hangfelvételével kapcsolatos bármiféle visszaélés.

(2) Képmás vagy hangfelvétel nyilvánosságra hozatalához – a nyilvános közszereplés kivételével – az érintett személy hozzájárulása szükséges.

(3) Az eltűnt, valamint a súlyos bűncselekmény miatt büntetőeljárás alatt álló személyről készült képmást (hangfelvételt) nyomós közérdekből vagy méltánylást érdemlő magánérdekből a hatóság engedélyével szabad felhasználni.

Ptké. II.⁷ 2. § Az eltűnt, illetőleg a büntetőeljárás alatt álló személyről készült képmás vagy hangfelvétel felhasználását az eltűnt személy felkutatását vagy körözését elrendelő, illetőleg az a hatóság engedélyezheti, amely előtt a büntetőeljárás folyik.

A Ptk.-ban foglalt szabályozást a bírói gyakorlat több szempontból is meghaladta. Egyrészt meghaladta azzal, hogy nem csak a képmás vagy hangfelvétel nyilvánosságra hozatalához kívánja meg az érintett személy hozzájárulását, hanem már a felvétel elkészítéséhez is. Másrészt meghaladta azáltal, hogy nem csak nyilvános közszereplés esetén engedi az érintett hozzájárulása nélküli felvételkedzítést és -felhasználást, hanem olyan esetekben is, amikor azt közérdek vagy a felvétel készítőjének, ill. felhasználójának jogos magánérdeke szükségessé teszi. Ezért a képmáshoz és hangfelvételhez fűződő jogot nem a Ptk. normaszövege, hanem a bírói gyakorlat, mint „élő jog” tükrében célszerű vizsgálni.

2. A jogi védelem tárgya: a képmás és a hangfelvétel

A képmáshoz és hangfelvételhez fűződő jog tárgya értelemszerűen az emberről készült kép, illetve hangfelvétel. A Legfelsőbb Bíróság meghatározása szerint

„A képmás, illetve a hangfelvétel (...) az ember személyiségének, külső megjelenésének valamilyen műszaki eszközzel való bemutatása. A képmás vagy hangfelvétel a fentiekből következően szükségképpen valamilyen hordozóeszközen jeleníti meg az ember személyiségének egy lényeges momentumát.”⁸

⁶ 1959. évi IV. törvény a Polgári Törvénykönyvről.

⁷ 1978. évi 2. törvényerejű rendelet a Polgári Törvénykönyv módosításáról és egységes szövegéről szóló 1977. évi IV. törvény hatálybalépéséről és végrehajtásáról.

⁸ EBH 2012.P.16.

A jogi védelem szempontjából a felvét elkészítés módja közömbös, így a védelem nem csak a fényképre és videofelvételre terjed ki, hanem az érintettet ábrázoló rajzra, festményre és fénykép módosításával készített karikatúrára is. Nem teljesen egyértelmű, hogy a jogi védelemhez szükséges-e, hogy az érintett a felvételtől felismerhető legyen. A Kúria egy konkrét esetben elvi élelmondta ki: „A jogsértés megállapításának az érintett személy felismerhetősége nem feltétele. Ezért nincs jelentősége annak, hogy a felperes személye egyértelműen mindenki számára, egyszeri rátekintéssel, azonnal esetleg nem volt beazonosítható.”⁹ Ezzel a megállapítással feltétlenül egyet lehet érteni a felvét elkészítés tiltása körében azzal, hogy a jogszerűen készíthető tömegfelvétel kivételt jelent. Kérdés azonban, hogy az érintett megtilthatja-e olyan felvétel felhasználását, amelyen az ő képmása, hangfelvétele nem azonosítható be. A kérdésre valószínűleg a bizonyítás körében kell a választ keresni: ha az érintett nem tudja bizonyítani, hogy a kifogásolt felvétel az ő képmását, hangfelvételét tartalmazza, akkor keresete alaptalan lesz.¹⁰

A védelem nem terjed ki az érintett személy vagyontárgyairól (pl. ingatlanáról) készült felvételekre.¹¹ A vagyontárgyak fényképezése, videózása a felvét elkészítés módjától függően sérthet azonban szomszédjogokat, ill. adott esetben a magánélethez fűződő jogot.¹²

3. A jogviszony tartalma: a visszaélés tilalma

A bírói gyakorlat a képmáshoz és hangfelvételhez kapcsolódó ügyekben a Ptk. 80. § (1) bekezdése alapján azt vizsgálja, hogy történt-e az érintett képmásával vagy hangfelvételével kapcsolatos bármiféle ‘visszaélés’. A visszaélésszerűség vizsgálata körében az alábbi teszt olvasható ki a bírói ítéletekből:

- (i) bizonyos magatartások vélelmezetten visszaélésszerűek, ezen magatartások megvalósulását a jogsértést állító félnek kell bizonyítania;
- (ii) a felvétel készítőjét, felhasználóját terheli annak bizonyítása, hogy magatartása nem volt visszaélésszerű. Ennek körében hivatkozhat egyrészt a Ptk.-ban foglalt, másrészt a bírói gyakorlat által kidolgozott, visszaélésszerűséget kizáró okokra.

⁹ Kúria Pfv.IV.22.156/2011/6. (K-H-PJ-2012-195.).

¹⁰ Elvileg elképzelhető olyan eset, amikor bizonyítható, hogy pl. egy szűk körű rendezvényen készült felvételről készült, mégpedig annak ellenére, hogy az illető magáról a felvételtől nem ismerhető fel. Álláspontom szerint az ilyen felvétel felhasználása nem sérti az érintett képmáshoz és hangfelvételhez fűződő jogát, mert a felvétel nem tükrözi a személyiségét, és nem teszi lehetővé az ő beazonosítását.

¹¹ Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.21.574/2010/7. (LB-H-PJ-2011-100.).

¹² EBH 2001. 519.

3.1. A *prima facie* visszaélésszerű magatartások

Főszabályként tilos az érintett képmásának és hangjának rögzítése (tehát a felvétel elkészítése)¹³ és a felvétel felhasználása. Felhasználásnak minősül a nyilvánosságra hozatal,¹⁴ a más számára történő továbbítás (szűk körben is),¹⁵ a sokszorosítás, a felvétel módosítása, így pl. karikatúra készítése,¹⁶ az érintett képmásának és hangfelvételének mesterséges szétválasztása,¹⁷ valamint a hangfelvétel tartalmának szóbeli ismertetése, illetve leírt anyagának közzététele.¹⁸

Mint minden személyhez fűződő jog, a képmáshoz és hangfelvételhez fűződő jog is abszolút szerkezetű, negatív tartalmú jogviszonyt jelent.¹⁹ Ebből következik, hogy a képmáshoz és hangfelvételhez fűződő jog nem sérthető meg pusztán mulasztással. Ezért a Legfelsőbb Bíróság nem állapította meg a személyiségi jogok sérelmét abban az esetben, amikor az érintett által képmása bírósági kezelésével kapcsolatban írt panaszlevelére az eljáró bíróság nem adott választ.²⁰ Hasonlóképpen, nem jogsértő, ha az újságíró a jogszerűen (akár az érintett hallgatóság hozzájárulásával) elkészített és felhasznált fénykép felhasználásával készült újságcikket az ábrázolt személynek előzetesen nem mutatja meg.²¹

3.2. A rendeltetésszerű joggyakorlás követelménye

Annak vizsgálatakor, hogy a felvétel készítése, ill. felhasználása visszaélésszerű volt-e, a bírói gyakorlat gyakran hivatkozik a rendeltetésszerű joggyakorlás követelményére, valamint a Ptk. 4. § (1) bekezdésében foglalt zsinórmértékre.²² A rendeltetésszerű joggyakorlás ebben az összefüggésben azt jelenti, hogy „a feleknek olyan magatartást kell tanúsítaniuk, hogy érdekeik érvényesítése a társadalom érdekével összhangban álljon.”²³ A visszaélésszerűség fogalmi esernyője alatt tehát a bíróság valójában a felek érdekeinek mérlegelését végzi el.

¹³ BH2008. 266., BDT2011. 2442 (Szegedi Ítéletábla), BDT2007. 1682 (Fővárosi Ítéletábla), BDT2009. 1962 (Fővárosi Ítéletábla), BDT2011. 2550 (Szegedi Ítéletábla), ÍH2007. 158 (Fővárosi Ítéletábla).

¹⁴ BH1985. 57.

¹⁵ BDT2011. 2549. (Pécsi Ítéletábla).

¹⁶ BH1994. 127., BH2000. 293.

¹⁷ BH1976. 492.

¹⁸ EBH2012.P.16.

¹⁹ LÁBADY Tamás: *A magyar magánjog (polgári jog) általános része*. Budapest–Pécs, Dialóg Campus, 2002. 283.

²⁰ Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.21.368/2010/4. (LB-H-PJ-2010-404.).

²¹ Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.693/2010/7. (LB-H-PJ-2010-309).

²² EBH2012.P.16., BH1985. 57., BDT2011. 2442 (Szegedi Ítéletábla), BDT2009. 1962. (Fővárosi Ítéletábla), BDT2009. 2126 (Pécsi Ítéletábla).

²³ EBH2012.P.16., hivatkozással a BH1985. 57. ítéletre.

3.3. Szükséges-e szándékosság vagy célzat?

Az ítélezési gyakorlatban²⁴ és a kommentárirodalomban²⁵ is megjelent olyan felfogás, amely szerint a 'visszaélés' szükségszerűen szándékos, sőt célzatos magatartást jelentene.²⁶ Ezen nézet szerint a felvétel készítője nem követ el jogsértést, ha bizonyítja, hogy a felvételt készítésnek az ő szándékától, illetve akaratától független egyéb okai voltak (pl. műszaki meghibásodás vagy a felvétel gomb véletlen benyomása).²⁷

A fenti felfogással szemben megalapozott az a kritika, amely szerint a személyiségben okozott sérelmet akkor is orvosolni kell, ha fel nem róható magatartással okozták.²⁸ Semmi sem indokolja, hogy ne lehessen kérni a hozzájárulás nélkül készített videofelvétel megsemmisítését csak azért, mert a felvétel véletlenül készült. A felróhatóság hiánya a nem vagyoni kártérítés körében értékelendő, a jogsértés objektív szankciói [Ptk. 84. § (1) bek. a)–d)] ilyen esetben is alkalmazhatók.

Megjegyzendő, hogy az itt bírált álláspont egyáltalán nem tekinthető kialakult bírói gyakorlatnak. Ellenkezőleg: a Pécsi Ítéltábla egy ítéletében elvi élel mondta ki, hogy „[a] képmással való visszaélés tényállását önmagában megvalósítja a szeméremsértő felvételnek harmadik személy részére történő – a képet látszólag ábrázoló személy hozzájárulása nélküli – továbbítása, függetlenül a továbbítás indítékától és céljától”.²⁹ Sőt, egy másik ügyben maga a Legfelsőbb Bíróság állapította meg, hogy a felvételt készítés belső motivációja közömbös.³⁰

3.4. Az érintett megítélésének befolyásolása

A jogsértés szempontjából közömbös, hogy a nyilvánosságra hozott fényképfelvétel az érintettet kedvező vagy kedvezőtlen színben tünteti fel. Adott esetben jogsértőnek minősült, hogy a munkáltató a munkavállalójáról annak hozzájárulása nélkül fényképet készíttetett, és azt prospektusában a következő felirattal hozta nyilvánosságra: „Magasan képzett, gyakorlott és motivált munkaerő önállóan végzi a legbonyolultabb gyártási folyamatokat.” A sértő jelleg hiánya a nem vagyoni hátrányt (és így a nem vagyoni kártérítéshez való jogot) kizárta, a jogsértés tényét azonban nem.³¹ Közömbös az is, hogy az érintett milyen hosszú ideig szerepel a felvételen (adott esetben néhány másodpercnyi láthatóság is jogsértő).³²

²⁴ BH1996.250, BH2008. 266.

²⁵ FÉZER (2011) i. m. (2. lj.) 277.

²⁶ BH2008. 266.

²⁷ BH2008. 266.

²⁸ PETRIK (2013) i. m. (2. lj.) 188/4. (25. pótlás), hasonlóan LENKOVICS Barnabás–SZÉKELY László: *Magyar polgári jog. A személyi jog vázlata*. Budapest, Eötvös, 2001. 125.

²⁹ BDT2011. 2549. (Pécsi Ítéltábla).

³⁰ Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.629/2010/11. (LB-H-PJ-2010-333.).

³¹ Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.21.261/2011/4. (LB-H-PJ-2011-499.).

³² BDT2007. 1663. (Szegedi Ítéltábla).

4. A visszaélésszerűséget kizáró okok

Ha a képmáshoz, ill. hangfelvételhez fűződő jogának sérelmét állító fél bizonyítja, hogy a másik fél magatartása *prima facie* visszaélésszerű volt, akkor a másik fél Ptk.-ban foglalt, valamint a bírói gyakorlat által kidolgozott alábbi okokra hivatkozhat, amelyek a visszaélésszerűséget kizárják. A felvétel készítőjét, felhasználóját terheli annak bizonyítása, hogy a felvétel készítése, felhasználása nem visszaélésszerűen történt.³³

4.1. Az érintett személy hozzájárulása

A visszaélésszerűséget kizárja az érintett hozzájárulása. A hozzájárulás meglétét a felvétel készítőének, ill. felhasználójának kell bizonyítania.³⁴

4.1.1. A hozzájárulás alakja

A bírói gyakorlat egyöntetű a tekintetben, hogy a hozzájárulás nincs alakszerűségekhez kötve, így nem csak írásban adható meg, hanem szóban, sőt ráutaló magatartással is.³⁵ A Legfelsőbb Bíróság meghatározása szerint

„ráutaló magatartással adott hozzájárulásnak kell tekinteni, ha valaki annak ismeretében engedi meg a fénykép elkészítését, hogy az milyen célból történik. A hallgatólagos hozzájárulást tehát akkor lehet megállapítani, ha az ábrázolt személy tudomással bírt arról, hogy fényképezik. Ilyen esetben a felvétel készítésének körülményeit és az ábrázolás módját figyelembe véve kell megállapítani, hogy az érintett személy hozzájárult-e a fotó készítéséhez és megjelentetéséhez.”³⁶

Az idézett esetben az újságíró részére adott nyilatkozattal egyidejűleg a fotóriporter fényképeket készített. Az érintett személy a fényképezőgéphez nézve mutatott fel egy általa sérelmezett (öt kamrája és kazánháza lebontására kötelező) közigazgatási határozatot, amelyből nyilvánvaló volt, hogy a fényképezésről tudott, és ahhoz hozzájárult.

³³ BH2008. 266., BDT2011. 2550. (Szegedi Ítéletábla).

³⁴ BH2002. 7., BDT2011. 2550. (Szegedi Ítéletábla), Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.21.148/2010/4. (LB-H-PJ-2010-347.).

³⁵ BH1985. 17., BDT2007. 1663. (Szegedi Ítéletábla), BDT2011. 2550. (Szegedi Ítéletábla), Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.693/2010/7. (LB-H-PJ-2010-309), Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.125/2008/5. (LB-H-PJ-2008-455.), Legfelsőbb Bíróság Pfv. IV.21.390/2009/3. (LB-H-PJ-2010-40.), ÍH 2008. 20. (Fővárosi Ítéletábla).

³⁶ Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.693/2010/7. (LB-H-PJ-2010-309).

4.1.2. *A hozzájárulás kifejezett és határozott volta*

A bírói gyakorlat abban már nem teljesen egységes, hogy a hozzájárulásnak mennyire kell kifejezettnek és határozottnak lennie. Több ítélet elvi érveléssel mondja ki, hogy a felvételt készítés jogszerepéhez kifejezett és határozott (egyértelmű) hozzájárulás szükséges.³⁷ Más ítéletek megelégszenek azzal, hogy a körülményekből felismerhető volt az érintett hozzájárulása. Az eltérő megközelítést a jogvita alapjául szolgáló tényállások különbözősége okozza. A munkáját végző rendőr, büntetés-végrehajtási intézeti dolgozó, gyári munkás ugyanis tipikusan nincs abban a helyzetben, hogy szabadon döntsön arról, hogy enged-e a felvételt készítésnek, ugyanis a tiltakozás azt kívánná, hogy munkahelyét elhagyja, és ne végezze a munkáját.³⁸ Ilyen körülmények között a felvételt készítés szembeni közömbösség (passzivitás) nem értékelhető a hozzájárulás hallgatolagos megadásaként. Az ilyen esetekben a bíróság szigorúbb mércét állít fel a hozzájárulás megállapításához.

Ezzel szemben a bálban fellépő táncos,³⁹ a politikai rendezvényen az első sorban zászlót lengető tüntető⁴⁰ vagy a fotózáson önként résztvevő modell⁴¹ bármikor dönthetne úgy, hogy a felvételt készítés helyszínét elhagyja. Természetes, hogy ezeket az eseteket eltérően ítéli meg a bíróság. A látszólagos ellentmondások abból fakadnak, hogy az adott ügy eldöntésekor a bíróságok hajlamosak túlságosan általános jogtételeket kimondani (pl. hogy a hozzájárulásnak kifejezettnek és határozottnak kell lennie), feltehetően az ítélet meggyőző erejének növelése érdekében.

A bíróságok sok esetben pragmatikusan, a bizonyítás oldaláról közelítik meg a hozzájárulás kérdését: megfigyelhető, hogy a bíróságok magas mércét támasztanak a hozzájárulás bizonyítására, és a bizonytalanságot a hozzájárulás meglétére hivatkozó fél terhére értékelik.⁴²

4.1.3. *A hozzájárulás terjedelme, értelmezése*

A bírói gyakorlat az érintett hozzájárulását joglemondó nyilatkozatként értelmezi,⁴³ amely a Ptk. 207. § (4) bekezdése alapján kiterjesztően nem értelmezhető.⁴⁴ Főszabályként külön hozzá-

³⁷ 1/2012. Büntető-közigazgatási-munkaügyi-polgári jogegységi határozat, BH2004. 234., BH2002. 7., Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.21.261/2011/4. (LB-H-PJ-2011-499.), BDT2007. 1682 (Fővárosi Ítéltábla), Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.21.148/2010/4. (LB-H-PJ-2010-347.), Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.125/2008/5. (LB-H-PJ-2008-455.), Legfelsőbb Bíróság Pfv. IV.21.390/2009/3. (LB-H-PJ-2010-40.).

³⁸ Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.21.261/2011/4. (LB-H-PJ-2011-499.).

³⁹ Kúria Pfv.IV.20.725/2012/6. (K-H-PJ-2012-372).

⁴⁰ ÍH2008. 20. (Fővárosi Ítéltábla).

⁴¹ BDT2003. 823. (Fővárosi Bíróság).

⁴² BH2002. 7., Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.125/2008/5. (LB-H-PJ-2008-455.).

⁴³ BDT2007. 1682. (Fővárosi Ítéltábla).

⁴⁴ BH2002. 7., BDT2013. 2836 (Szegedi Ítéltábla), Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.21.261/2011/4. (LB-H-PJ-2011-499.), BDT2007. 1682 (Fővárosi Ítéltábla), Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.125/2008/5. (LB-H-PJ-2008-455.).

járulás szükséges a felvétel elkészítéséhez és felhasználásához.⁴⁵ Sőt, a korábban adott hozzájárulás alapján felhasznált fénykép újbóli felhasználásához is külön engedély kell.⁴⁶

A külön hozzájárulás alól kivételt jelentenek azok az esetek, amikor az érintett személy tud a felvételek készítés céljáról és felhasználásáról. Ebben az esetben a felvétel készítésére vonatkozó engedély a nyilvánosságra hozatalra is kiterjed.⁴⁷ Egy konkrét ügyben a Legfelsőbb Bíróság a következőket mondta ki: „Egy újságíró részére adott nyilatkozattal egyidejűleg a fotóriporter által készített fotókkal kapcsolatban értelemszerű, hogy azok elkészítéséhez való hozzájárulás magában foglalja a cikk melletti megjelenéshez való hozzájárulást is.”⁴⁸

Az újbóli hozzájárulás beszerzésétől nem lehet eltekinteni azon az alapon, hogy az érintett személy felkutatása nem, vagy csak számottevő nehézségek árán lehetséges. Adott esetben egy évtizedekkel korábban, az érintettől négyéves korában, hozzájárulással készített felvétel újbóli felhasználásához a bíróság újabb hozzájárulást kívánt meg.⁴⁹

4.1.4. A felhasználás céljának túllépése

A felhasználáshoz adott hozzájárulás kereteinek túllépése, illetve a céljától eltérő felhasználás is jogsértést valósít meg. Petrik találó megállapítása szerint a felhasználás terjedelme nem haladhatja meg azt a kört, amit a felek közötti kapcsolat, a felvétel készítésének célja indokol, amit a szokások meghatároznak.⁵⁰ Erre az elvre a bírói gyakorlat is számos példát szolgáltat.⁵¹

4.1.5. A hozzájárulás visszavonása

Bár a joggyakorlatban nem merült fel példa arra, hogy az érintett a hozzájárulását visszavonta volna, azonban a jogirodalom szerint az érintettnek erre a felvétel nyilvánosságra hozataláig bármikor indokolás nélküli lehetősége van.⁵²

⁴⁵ BH1985. 17., BDT2007. 1682. (Fővárosi Ítéletábrla), BDT2009. 1962 (Fővárosi Ítéletábrla), ÍH2007. 158 (Fővárosi Ítéletábrla).

⁴⁶ BH1995. 632., ÍH 2007. 160. (Győri Ítéletábrla).

⁴⁷ BDT2003. 823 (Fővárosi Bíróság).

⁴⁸ Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.693/2010/7. (LB-H-PJ-2010-309.)

⁴⁹ BDT2009. 1962. (Fővárosi Ítéletábrla).

⁵⁰ PETRIK (2013) i. m. (1. lj.) 188/3. (25. pótlás).

⁵¹ Legfelsőbb Bíróság Pfv. IV. 20.801/2007/7. (LB-H-PJ-2007-72.), BDT2007. 1682. (Fővárosi Ítéletábrla), ÍH2007. 158 (Fővárosi Ítéletábrla).

⁵² SZÉKELY László: *Magyar sajtó- és médiajog*. Budapest–Pécs, Dialóg Campus, 2007. 227.

4.2. Nyilvános közszereplés

A visszaélésszerűséget kizárja az is, ha a felvétel az érintett 'nyilvános közszerepléséről' készült.

4.2.1. A 'nyilvános közszereplés' fogalma

A Legfelsőbb Bíróság az 1/2012. sz. büntető-közigazgatási-munkaügyi-polgári jogegységi határozatában a 'nyilvános közszereplés' fogalmát az alábbiak szerint határozta meg:

„A joggyakorlat és a jogirodalom meghatározása szerint szereplésnek, ezen belül közszereplésnek az egyén önkéntes elhatározásán, autonóm döntésén alapuló olyan politikai, társadalmi, művészeti tevékenység, megnyilvánulás tekinthető, amelyet egy meghatározott cél, szűkebb vagy tágabb értelemben a helyi közösség vagy a társadalom életének befolyásolása érdekében fejt ki. Tehát a nyilvános közszereplés a közterületen való jelenlétnél, az ott zajló eseményekben való részvételnél szűkebb kategória, feltételezi a nyilvánosság előtt fellépő, megnyilvánuló személy erre irányuló szándékát.”

A definíció fontos eleme az érintettnek a nyilvánosság vállalására vonatkozó tudatos döntése, valamint az a célzat, hogy a szerepléssel valamit közvetítsen mások számára.⁵³ A bírói gyakorlatban volt olyan felfogás, amely a nyilvános közszereplés kapcsán a 'közszereplőnek' a 2003. évi III. törvényben⁵⁴ foglalt meghatározásához nyúlt vissza.⁵⁵ Ez a nézet azonban a Kúria (Legfelsőbb Bíróság) gyakorlatában nem érvényesült,⁵⁶ és az idézett jogegységi határozat indokolása kifejezetten ezzel ellentétesen foglalt állást, és a 'nyilvános közszereplés' *sui generis* fogalmát alkotta meg.

A Legfelsőbb Bíróság idézett definícióját azonban a jogirodalom nem fogadja el maradéktalanul. Vitatott, hogy egy tüntetés résztvevője nyilvános közszereplést végez-e. Az egyik jogirodalmi nézet szerint az ilyen személy csak szemlélője, befogadója a rendezvénynek, ezért róla egyediesített fénykép nem készíthető.⁵⁷ Az ezzel ellentétes – nézetem szerint helyes – felfogás abból indul ki, hogy aki olyan nyilvános, politikai rendezvényen vesz részt, ahol szokásos a fénykép- és videofelvétel, annak számolnia kell azzal, hogy róla felvétel készül.⁵⁸ Van olyan álláspont

⁵³ PETRIK (2013) i. m. (1. lj.) 190. (20. pótlás)

⁵⁴ Az elmúlt rendszer titkosszolgálati tevékenységének feltárásáról és az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltára létrehozásáról szóló 2003. évi III. törvény 1. § (2) bek. 13. pontja szerint „közszereplő: az a személy, aki közhatalmat gyakorol, gyakorolt vagy közhatalom gyakorlásával járó tisztségre jelölték, illetve aki a politikai közvéleményt feladatszerűen alakítja vagy alakította.”

⁵⁵ BDT2006. 1298. (Pécsi Ítéletábla).

⁵⁶ Kúria Pfv.IV.22.145/2011/5. (K-H-PJ-2012-231.), Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.21.914/2010/4. (LB-H-PJ-2011-66.).

⁵⁷ PETRIK Ferenc: *A személyiség jogi védelme. A sajtó-helyreigazítás*. Budapest, HVG–ORAC, 2001. 138., LENKOVICS–SZÉKELY (2001) i. m. (27. lj.) 128.

⁵⁸ TÖRÖK Gábor (szerk.): *A Polgári Törvénykönyv Magyarázata*. Budapest, Közlönykiadó (é.n.). 320–321., ZOLTÁN Ödön in GELLÉRT György (szerk.): *A Polgári Törvénykönyv Magyarázata*. Budapest, CompLex, 2007. 297–298.

(Koltay), amely szerint nem feltétlenül szükséges az érintett tudatos döntése a közszerepléshez, például egy jogellenesen szétvert tüntetés passzív résztvevője is nyilvános közszereplést folytat, amikor sérelmére rendőri intézkedést fogadosítanak – az eseményről jogszerűen készíthető felvétel.⁵⁹

A nyilvános közszereplésnek nem szükséges országos szinten megvalósulnia,⁶⁰ és nem csak a köz érdekében végzett tevékenységet jelenthet, hanem elegendő, hogy az adott személy a közszereplés szándékával lép fel, a nyilvánosság előtt való szereplés célzatával.⁶¹

4.2.2. Példák nyilvános közszereplésre, ill. annak hiányára

A közzétett ítéletek elsősorban nyilvános, közéleti rendezvényeken történő részvételt minősítettek nyilvános közszereplésnek (politikai demonstráción,⁶² Horthy Miklós újratemetésén,⁶³ Pongrácz Gergely halálának évfordulóján tartott rendezvényen⁶⁴ való részvétel).

Nem végez nyilvános közszereplést a bíró még a bírói tevékenysége ellátása során, nyilvános tárgyaláson sem, a róla történő felvételt készítést a Pp. 134/A. §-a szabályozza.⁶⁵ Hasonlóképpen nem közszereplők a bírósági tárgyaláson megjelenő, munkájukat végző büntetés-végrehajtási alkalmazottak,⁶⁶ valamint a rendőrségi fogdában munkájukat végző rendőrök.⁶⁷ Az a pusztán körülmény, hogy a felvételt készítés ellen nem tiltakoznak, nem tekinthető hozzájárulásuk ráutaló magatartással történő megadásának. Végül nem végez közszereplést a nyilvános helyen munkáját végző halottszállító, aki bűncselekmények áldozatainak holttestét is szállítja.⁶⁸

Úgy tűnik, a bírói gyakorlat nem kívánja tágan értelmezni a 'nyilvános közszereplés' kerekeit. Az egyik ügyben az MTV székház 2006. szeptember 18-ai ostromán olyan felvétel készült, amely az érintettet kövekkel a kezében örökíti meg. Az érintett arra hivatkozott, hogy a köveket nem a székházra dobálta, hanem éppen elvitte a helyszínről, hogy megakadályozza azok dobálását. A bíróság szerint a felvétel nyilvánosságra hozatala jogsértő volt, mert ahhoz az érintett hozzájárulására lett volna szükség.⁶⁹ Nézetem szerint akármerre is vitte a köveket az érintett, mind a székházostromban való részvétel, mind annak önkéntes megakadályozása a felvételt készítés szempontjából nyilvános közszereplésnek lett volna tekinthető.

⁵⁹ KOLTAY András: *A szólásszabadság alapvonalai – magyar, angol, amerikai és európai összehasonlításban*. Budapest, Századvég, 2009. 465.

⁶⁰ Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.21.929/2010/6. (LB-H-PJ-2011-102.).

⁶¹ ÍH2007. 160 (Győri Ítéletábla).

⁶² ÍH2008.20 (Fővárosi Ítéletábla).

⁶³ BH1997. 587.

⁶⁴ Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.058/2008/4. (LB-H-PJ-2008-346.).

⁶⁵ Emlékeztető a Civilisztikai Kollégiumvezetők 2010. év február hó 17–19. napján tartott Országos Tanácskozásáról, VI. pont (megjelent: BH2010/6.).

⁶⁶ BH2004. 234., BDT2012. 2610. (Debreceni Ítéletábla), Legfelsőbb Bíróság Pfv. IV.21.390/2009/3. (LB-H-PJ-2010-40.).

⁶⁷ BDT2007. 1663 (Szegedi Ítéletábla).

⁶⁸ BDT1999. 4 (Fővárosi Bíróság).

⁶⁹ BDT2010. 2231 (Szegedi Ítéletábla) ügyben hozott – e tekintetben nem fellebbezett – első fokú ítélet.

Erőteljes vita alakult ki arról a kérdésről, hogy a közterületen munkájukat végző – intézkedést végrehajtó – rendőröket felismerhetően ábrázoló felvételek nyilvánosságra hozhatóak-e a hozzájárulásuk nélkül. A Pécsi Ítéltábla egy konkrét ügyben úgy foglalt állást, hogy a labdarúgó bajnokság egy mérkőzésén a két szurkolótábort éppen szétválasztó, tehát intézkedést fogantató rendőr nyilvános közszereplést végez, ezért nem jogsértő az intézkedés során róla készült fénykép nyilvánosságra hozatala.⁷⁰ A Legfelsőbb Bíróság fent hivatkozott gyakorlatából ezzel szemben az volt kiolvasható, hogy a munkájukat végző rendőrök és büntetés-végrehajtási alkalmazottak nem közszereplők. A vitára a Legfelsőbb Bíróság már idézett, 1/2012. sz. büntető-közigazgatási-munkaügyi-polgári jogegységi határozata tett pontot, amely kimondta:

„a nyilvános helyen vagy közterületen szolgálati kötelezettséget teljesítő vagy munkát végző személy e tevékenységének ellátása során nem minősül közszereplőnek, ezért a személyt beazonosítható módon, egyediesített ábrázoló képmás vagy hangfelvétel nyilvánosságra hozatalához szükséges a hozzájárulása”.⁷¹

A Legfelsőbb Bíróság – korábbi gyakorlatára támaszkodva – azt is kimondta, hogy az intézkedő rendőr képmása nem tekinthető közérdekből nyilvános adatnak.⁷² Ezzel szemben a rendőrségi intézkedés során kényszerítőeszközöket alkalmazó rendőrök neve, rendfokozata és azonosító száma közérdekből nyilvános adatnak minősül.⁷³ Bár a jogegységi határozat tükrözi a Legfelsőbb Bíróság gyakorlatát, azonban nem minden alap nélküli a – főként jogvédő szervezetek által megfogalmazott⁷⁴ – kritika, ugyanis az intézkedő rendőr azonosító száma nem feltétlenül biztosítja a rendőr beazonosíthatóságát és ezáltal közhatalom gyakorlásának közérdekű ellenőrizhetőségét. Az olyan nyilvános eseményen való részvétel, amely közérdeklődésre tart számot, amelyet köztudottan a média intenzív figyelme kísér, és amelyen a rendőri intézkedés alapvetően érinti a rendezvény résztvevőinek alkotmányos jogait, megállapítható lehet az intézkedő rendőr ‘nyilvános közszereplése’. A kérdést az új Ptk. sem rendezi, de lehetőség lenne az Infotv. olyan irányú módosítására, amely kimondaná: a közhatalmat gyakorló személy képmása is közérdekből nyilvános adat.

4.2.3. Nyilvános közszereplésen készíthető felvétel

Kérdés, hogy nyilvános közszereplés esetén csak tömegfelvétel készítésére és felhasználására van jogszerű lehetőség, vagy a résztvevők egyediesített bemutatására is. A Fővárosi Ítéltábla e kérdés megválaszolásakor a ‘nyilvános közszereplés’ szűk értelmezése mellett döntött, amikor úgy

⁷⁰ BDT2012. 2609. (Pécsi Ítéltábla).

⁷¹ 1/2012. BKMPJE, rendelkező rész.

⁷² 1/2012. BKMPJE, Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.21.183/2010/5. (LB-H-PJ-2010-484.), Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.21.914/2010/4. (LB-H-PJ-2011-66.).

⁷³ 1/2012. BKMPJE, Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.21.183/2010/5. (LB-H-PJ-2010-484.).

⁷⁴ TASZ-Vélemény: Sok a probléma az új Ptk.-val. A személyiségi jogok szólásszabadságot korlátozó szabályai. *Pesti Úgyvéd*, 2013/3. 15.

foglalt állást, hogy politikai demonstráció aktív résztvevőjének egyedisített bemutatásához az érintett kifejezett hozzájárulására van szükség.⁷⁵ Ez a megközelítés vitatható, ugyanis ebben a tekintetben kiüresíti a nyilvános közszereplés törvényi szabályát. Tömegfelvétel készítésére mindig van lehetőség, ezért ha politikai demonstráció aktív résztvevőiről csak tömegfelvétel lenne készíthető, akkor az ő tevékenységük valójában nem lenne ‘nyilvános közszereplés’.

4.2.4. *A közszereplők magánélete*

A Legfelsőbb Bíróság gyakorlata teljesen egységes a tekintetben, hogy a közszereplő képmása csak közszerepléseivel összefüggésben, a közéleti megnyilvánulásai által meghatározott keretben, annak bemutatására használható fel az érintett hozzájárulása nélkül. A közszereplő képmása ezért nem szabad felhasználás tárgya, nem szolgálhat különböző, a közszereplő konkrét megnyilvánulásaitól független gondolati tartalmak, vélemények illusztrálására.⁷⁶

Egy konkrét ügyben egy egykori kizárólag állami tulajdonban álló nagy részvénytársaság vezérigazgatója fényképe jelent meg egy satirikus lap címlapján, “100 LEG MAGYAR” főcím alatt.⁷⁷ Bár az érintett nem vitatottan közszereplő volt, a képe bármiféle közszereplésétől függetlenül jelent meg, ezért a felhasználás jogsértő volt.

4.2.5. *Véleménynyilvánítási szabadság*

Közszereplők esetén több esetben felmerült a kérdés, hogy képmásuk a véleménynyilvánítás körében felhasználható-e az érintett közszereplő engedélye nélkül. A kérdés elsősorban a karikatúra esetekben merült fel, amikor a közszereplőről készült karikatúra, fotómontázs az őt kritizáló újságcikk illusztrációjaként jelent meg. Az egyik ilyen ügyben a Legfelsőbb Bíróság a felhasználás jogszerűségének vizsgálatakor azt állapította meg, hogy „[a]z alkalmazott eszközök a felperes képmását oly mértékben nem torzítják el, amely miatt – függetlenül a kifejezésre juttatott véleményről – meg lehetne állapítani a képmással visszaélést.”⁷⁸ A Legfelsőbb Bíróság az idézett döntésében nem vont éles határvonalat a képmáshoz és a becsülethez fűződő jogok között. Nézetem szerint az idézett vizsgálati mérce inkább a becsülethez fűződő jog sérelme körében alkalmazható.

Ugyanez az elhatárolási kérdés merül fel egy korábbi ügyben is, amelyben az alperesi folyóirat a felperesről közszereplésen készült fényképet ironikus rovatában, „kérünk egy aláírást” c. pályázat keretében tett közzé. A Legfelsőbb Bíróság ebben az ügyben azonban azt állapította meg, hogy a „felperes személyét nevetségessé tevő rovatban való közzététel (...) semmilyen társadalmilag indokolható célt nem szolgált, kizárólag azt eredményezte, hogy a felperest nevetségessé tette.”⁷⁹ A bíróság egyszerre állapította meg fényképfelvétellel való visszaélést és az emberi méltóság sérelmét.

⁷⁵ ÍH2008. 20 (Fővárosi Ítéletábla).

⁷⁶ BH2006. 282., ld. még BH1994. 127.

⁷⁷ BH2006. 282.

⁷⁸ BH2000. 293.

⁷⁹ BH1997. 587.

4.3. Eltűnt személy képmása

A Ptk. 80. § (3) bekezdése szerint az eltűnt személyről készült képmást (hangfelvételt) nyomós közérdekből vagy méltánylást érdemlő magánérdekből a hatóság engedélyével szabad felhasználni. A Ptké. II. 2. §-a értelmében a képmás vagy hangfelvétel felhasználását az eltűnt személy felkutatását elrendelő hatóság engedélyezheti. Az idézett rendelkezéseknek nincs közzétett bírói gyakorlata, azonban a gyakorlatban széles körben alkalmazzák: eltűnt személy képmásával nemcsak a médiában lehet találkozni, hanem többek között az interneten (különböző közösségi oldalakon), ásványvizes üvegeken, tejes dobozokon stb.

4.4. Büntetőeljárás alatt álló személy képmása

A Ptk. 80. § (3) bekezdése és a Ptké. II. 2. §-a lehetővé teszik, hogy súlyos bűncselekmény miatt büntetőeljárás alatt álló személyről készült képmást (hangfelvételt) nyomós közérdekből vagy méltánylást érdemlő magánérdekből a körözését elrendelő, ill. a büntetőeljárást lefolytató hatóság engedélyével felhasználják.

A szabállyal kapcsolatos ítéletekből egyértelmű, hogy az idézett rendelkezés nem jelent korlátlan és szabad felhasználási jogot, hanem kifejezetten csak a büntetőeljárás alatt álló személy képmására (hangfelvételére) vonatkozik, és csak addig, ameddig ő büntetőeljárás alatt áll. Az egyik ügyben videofelvétel készült az emberrablással vádolt érintett személy reggeli órákban, lakóhelyén, az ORFK Terrorelhárító Szolgálatá által történő elfogásáról. A felvételen látszik a vádlott élettársa és közös gyermekük is. A felvétel a rendőrség engedélyével megjelent a Híradóban és a Kék fény c. műsorban. A bíróság egyrészt jogsértőnek minősítette, hogy a felvétel felismerhetően bemutatta a vádlott családtagjait is, másrészt azt is, hogy az elfogásról készült felvételt később, más bűncselekményről szóló hír illusztrációjaként használták fel.⁸⁰

4.5. Tömegfelvétel készítése

A Ptk.-ban kifejezetten nem szereplő, hanem a bírói gyakorlat által kialakított egyik legfontosabb visszaélésszerűséget kizáró okot a tömegfelvétel készítése jelenti. A Legfelsőbb Bíróság már 1985-ben kimondta:

„A képmás nyilvánosságra hozatalának tilalma nem vonatkozik a nyilvános eseményekről, rendezvényekről, táj- és utcarészletekről készült felvételekre, amikor tehát az ábrázolás módja nem egyéni, amikor a felvétel összhatásában örökít meg a nyilvánosság előtt lezajlott eseményeket. A nyilvánosságra hozatalhoz a felvételen ábrázolt személy hozzájárulására van viszont szükség, ha – az összes körülményre tekintettel – megállapítható a felvétel egyedisége, egyéni 'képmás'-jellege.”⁸¹

⁸⁰ Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.21.968/2007/6. (LB-H-PJ-2008-216.).

⁸¹ BH1985. 17.

A mérce gyakorlati alkalmazásához Székely a következő, találó tesztet ajánlja: ha a képre pillantva nem az egyének külön-külön hívják fel magukra a figyelmet, hanem mint sokaság vannak jelen, tömegfelvételtől van szó.⁸²

4.6. Közérdek

A bírói gyakorlat szerint a visszaélésszerűséget kizárja az is, ha a felvétel készítésére, illetve felhasználására közérdekből kerül sor. Ennek a gyakorlatban szinte kizárólagosan felmerülő példáját azok az esetek jelentik, amikor a képmás és hangfelvétel készítésének és felhasználásának célja a felvétel bírósági vagy hatósági eljárásban bizonyítékként történő felhasználása.

A Legfelsőbb Bíróság már 1985-ben elvi éllel mondta ki:

„A bíróság vagy más hatóság előtt folyó eljárásban az igazság érvényesülése közérdek, és a bizonyítás ezt a célt szolgálja. Nem lehet ezért az egyébként is jogsértés nélkül készült hangfelvétel felhasználását visszaélésnek tekinteni, ha ez a hangfelvétel felhasználójával szemben elkövetett jogsértéssel kapcsolatos bizonyítás érdekében történik.”⁸³

A tételt számos későbbi ítélet megerősítette,⁸⁴ azzal, hogy bírói gyakorlatban megfigyelhető annak szűkítő értelmezése. Az egyik ítélet attól tette függővé a felvételt készítés és -felhasználás jogszerűségét, hogy a bizonyíték ügydöntő volt-e, valóban szükség volt-e az eljárásban annak felhasználására.⁸⁵ A szűkítő értelmezés figyelhető meg abban az ítéletben is, amely azért tekintette a bizonyítás céljából készült hangfelvételt jogsértőnek, mert azt nem a felvétel készítője használta fel saját javára.⁸⁶ Egy másik ügyben a Legfelsőbb Bíróság azt a titkos hangfelvételt készítést tekintett jogszerűtlennek, amely egy áruház biztonsági szolgálatát ellátó cég ügyvezetője és a cég csoportvezetője közötti beszélgetésről készült. A beszélgetés célja annak tisztázása volt, hogy a csoportvezető érintett-e az áruházban elkövetett táskalopási ügyekben. Az ítélet szerint ez már olyan nyomozást jelent, amely a rendőrség feladata.⁸⁷

Egyes bíróságok a visszaélésszerűség vizsgálatakor arra is figyelemmel vannak, hogy a képmás vagy hangfelvétel készítése vagy felhasználása a bizonyítani kívánt jogsértéshez képest nem okoz-e aránytalan sérelmet.⁸⁸

⁸² LENKOVICS-SZÉKELY (2001) i. m. (26. lj.) 127., SZÉKELY (2008) i. m. (1. lj.) 166.

⁸³ BH1985. 57.

⁸⁴ EBH2001. 519., EBH2000. 296., BH2000. 485., BDT2009. 2126 (Pécsi Ítéltábla), Legfelsőbb Bíróság Pfv. IV.20.629/2010/11. (LB-H-PJ-2010-333.), Kúria Pfv.IV.20.198/2012/4. (K-H-PJ-2012-263.).

⁸⁵ BH2000. 485.

⁸⁶ Legfelsőbb Bíróság Pfv. IV. 20.979/2007/5. (LB-H-PJ-2007-95.).

⁸⁷ Legfelsőbb Bíróság Pfv. IV. 20.957/1999 (BH+ 2002.2.75.).

⁸⁸ BDT2011. 2442. (Szegedi Ítéltábla).

A bizonyítás során történő felhasználást viszont nem teszi jogszerűtlenné pusztán az a körülmény, hogy az adott eljárásban végül a felvételt felhasználó félre nézve kedvezőtlen döntés születik (konkrét ügyben a becsatolt fényképek által bizonyítani célzott birtokháborítás nem nyert megállapítást).⁸⁹

Dogmatikai szempontból érdekes kérdéseket vet fel a Pécsi Ítéltábla egy közzétett ítélete, amely a joggal való visszaélésnek minősítette a hozzájárulás nélkül készült hangfelvétel bírósági eljárásban történő felhasználása ellen történő fellépést.⁹⁰ Azt a Pécsi Ítéltábla is megállapítja, hogy »[n]em lehet (...) a hangfelvétel felhasználását visszaélésnek tekinteni, ha a felvétel a felhasználójával szemben elkövetett jogsértéssel kapcsolatos bizonyítás érdekében történt.» Ebből azonban nézetem szerint az a következtetés adódik, hogy a hangfelvétel felhasználása jogszerű, ezért az érintettnek egyáltalán nincs joga az ellen fellépni. Alanyi jog hiányában pedig a joggal való visszaélés fel sem merül. A Pécsi Ítéltábla megközelítése azonban rendkívül aktuális és jól használható lesz az új Ptk. alkalmazása körében, ugyanis az új Ptk. már nem tartalmazza a 'visszaélésszerűség' kritériumát.

A Legfelsőbb Bíróság egy újabb ítéletében a bizonyítástól eltérő összefüggésben is felmerült a közérdekre hivatkozás. Az ügyben az egyik politikai párt egy tagja hozta nyilvánosságra egy olyan hangfelvétel szövegét, amely az ő lehallgatásáról szólt. A Legfelsőbb Bíróság szerint ezen információknak nyilvánosságra hozatala az adott esetben „olyan közérdek is volt, amely a személyhez fűződő jogok védelmét biztosító magánérdeket önmagában felülírja.”⁹¹ Ez az ítélet is azt mutatja, hogy a közérdekre hivatkozás nem szűkíthető le a bírósági vagy hatósági eljárásban történő bizonyítás esetére.

4.7. Jogos magánérdek

Végül a bírói gyakorlat szerint kizárja a visszaélésszerűséget az is, ha a felvétel készítője, ill. felhasználója jogos magánérdekét érvényesítve jár el. A jogos magánérdekre a közzétett ítéletek egyrészt a bizonyítási eljárással kapcsolatos – fent már ismertetett – ügyekben hivatkoznak, a közérdek mellett. Másrészt a jogos magánérdek felmerült a – fent már szintén hivatkozott – „lehallgatási ügyben” is, ahol a lehallgatott személynek a Legfelsőbb Bíróság szerint „saját személye és politikai pozíciója, valamint tisztessége védelme érdekében minden további nélkül joga volt ahhoz, hogy a megismert tények alapján a nyilvánossághoz forduljon.”⁹²

⁸⁹ Kúria Pfv.IV.20.198/2012/4. (K-H-PJ-2012-263.).

⁹⁰ BDT2009. 2126 (Pécsi Ítéltábla).

⁹¹ EBH2012.P. 16.

⁹² EBH2012.P. 16.

5. Fénykép- és hangfelvételek a sajtóban

5.1. Általános szabályok

Az Smtv.⁹³ 10. §-a értelmében a médiarendszer egészének feladata a hiteles, gyors, pontos tájékoztatás a helyi, az országos és az európai közélet ügyeiről, valamint Magyarország polgárai és a magyar nemzet tagjai számára jelentőséggel bíró eseményekről. Természetes, hogy a modern médiarendszer működése elképzelhetetlen mások képmásának és hangfelvételének készítése és felhasználása nélkül.⁹⁴ Ennek ellenére a sajtónak nincsenek többletjogai a képmás- és hangfelvétellel készítése és felhasználása körében. Ellenkezőleg: az Smtv. 4. § (3) bekezdése egyértelműen kimondja, hogy a sajtószabadság gyakorlása nem járhat mások személyhez fűződő jogainak sérelmével.⁹⁵ Az Smtv. e rendelkezése gyakorlatilag megegyezik az 1986. évi sajtótörvény vonatkozó szabályával,⁹⁶ amelyet a polgári bírói gyakorlat korábban alkalmazott.⁹⁷

A fentiek alapján a sajtó működéséhez szükséges felvételt készítés lehetőségét a Ptk., az egyéb irányadó jogszabályok és a bírói gyakorlat által kialakított visszaélésszerűséget kizáró okok biztosítják (lásd a fenti 4. pontot). Az alábbiakban olyan eseteket, esetsorozatokat vizsgálunk meg, amelyek tipikusan a sajtó felvételt készítéséhez és -felhasználásához kapcsolódnak.

5.2. Rejtett kamerás felvétel

A televíziós csatornák előszeretettel vetítenek le rejtett kamerás felvételeket. Ezen felvételek elkészítésekor a felvételt készítésről nem tudó érintettek természetesen nem jelennek meg abban a helyzetben, hogy hozzájárulásukat megadják. Ezért az ilyen felvételek esetén különös gonddal kell vizsgálni, hogy kinek a képmását szükséges a nyilvánosságra hozatal előtt felismerhetetlenné tenni. A Legfelsőbb Bíróság egy konkrét ügyben kocsmai verekedést rögzítő rejtett kamerás felvétel jogszerűségét vizsgálta. A felvétel úgy készült, hogy a rendőri túlkapaszkodásokat sérelmező korábbi gyanúsított bement abba a kocsmába, amely az állítása szerint őt bántalmazó rendőrök törzshelye volt. A kocsmában hamar szóváltásra, majd dulakodásra került sor. Az erről készült felvételen a vendéglátóhelyet üzemeltető, a verekedést passzívan szemlélő felperes is látható és felismerhető volt. A Legfelsőbb Bíróság úgy ítélte meg, hogy a felperesi képmás ábrázolása és bemutatása szükségtelen és ezért jogsértő volt.⁹⁸

⁹³ A sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (Smtv.).

⁹⁴ SZÉKELY (2008) i. m. (1. lj.) 166.

⁹⁵ Ugyanakkor megjegyzendő, hogy korlátozó rendelkezés a médiahatósági eljárásban önmagában nem alkalmazható, hanem deklaratív, alapveti jellegű szabály, ld. 165/2011. (XII. 20.) AB határozat indokolásának IV.2.1. és V.2.2.2. pontjait.

⁹⁶ A sajtóról szóló 1986. évi II. törvény 3. § (1) bek.

⁹⁷ BH1994. 127., Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.745/2010/4. (LB-H-PJ-2010-311.).

⁹⁸ Legfelsőbb Bíróság Pf.IV.25.148/2002. (BH+ 2006.4.158.).

5.3. Illusztráció

A sajtóban gyakran előfordul, hogy egy adott hírhez nem áll rendelkezésre képanyag. Adja magát a megoldás, hogy a hír illusztrációjaként korábban, máshol készült felvételt használjanak fel. A képmást is tartalmazó felvétel illusztrációként történő felhasználását a bírói gyakorlat azonban csak bizonyos esetekben fogadja el jogszerűnek. A bíróság nem tekintette jogsértőnek, amikor egy közszereplőről (adott esetben: rendőrségi vezetőről) korábbi sajtótájékoztatón készült és már egyszer jogszerűen nyilvánosságra hozott fényképet a közszereplő későbbi telefonos nyilatkozatát ismertető újságcikkben illusztrációként felhasználták.⁹⁹ A bíróságok ezzel szemben több esetben is úgy foglaltak állást, hogy a korábban jogszerűen készített felvétel más, negatív tartalmú hírhez illusztrációként nem használható fel. A jogsértést és a nem vagyoni kártérítést nem zárja ki az sem, hogy kifejezetten feltűntetik: a felvételek csak illusztrációk.¹⁰⁰

5.4. Felvételt készítés bírósági tárgyalásról

A sajtónak a nyilvános bírósági tárgyaláson történő kép-, illetve hangfelvételt készítését a Pp. és a Be. is részletesen szabályozza.¹⁰¹ Mind a polgári, mind a büntetőeljárás szabályozás közös vonása, hogy a bíróság tagjairól és a jegyzőkönyvvezetőről, továbbá az ügyészről készíthető hozzájárulása nélkül is felvétel, büntetőtárgyalás során a védőről is. A tárgyalás többi résztvevőjéről ezzel szemben csak hozzájárulása esetén készülhet felvétel. Ez alól az elv alól polgári perben kivételt jelentenek az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó, e feladatkörében eljáró személyek, akikről hozzájárulásuk nélkül is készíthető kép-, illetve hangfelvétel.

A büntetőtárgyalás sajátossága, hogy felvételt készítésére eleve csak a tanács elnökének engedélyével kerülhet sor, aki a tárgyalás folyamatosságának és zavartalanságának érdekében az engedélyt megtagadhatja, illetőleg azt a bírósági eljárás bármely szakaszában visszavonhatja. A Pp. nem tartalmaz ehhez hasonló szabályt, és ezért a jogirodalomban felmerült olyan nézet, amely szerint a Pp. 134/A. §-a túlságosan tág felvételt készítési lehetőséget biztosít a sajtó számára.¹⁰² A joggyakorlat azonban talált módot arra, hogy a sajtó általi felvételt készítést korlátok között tartsa. A Kúria egy közelmúltbeli ítéletében kimondta, hogy a tanács elnöke a Pp. 2. § (1) bekezdésében foglalt alapelvre¹⁰³ hivatkozással megtilthatja a felvételt készítést, ha a fél (az adott esetben: rendőrség) jogtanácsosa úgy nyilatkozik, hogy a tárgyalási feladatainak elvégzését a sajtónak ez a tevékenysége zavarja. Az érintettnek ezt a nyilatkozatot külön indokolnia nem is kell.¹⁰⁴

⁹⁹ BDT2006. 1298. (Pécsi Ítéltörőközlés).

¹⁰⁰ BH1995. 632., Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.21.968/2007/6. (LB-H-PJ-2008-216.).

¹⁰¹ Pp. 134/A. §, Be. 74/B. §.

¹⁰² PETRIK (2013) i. m. (1. lj.) 188/5. (25. pótlás).

¹⁰³ Pp. 2. § (1) bek: „A bíróságnak az a feladata, hogy – összhangban az 1. §-ban foglaltakkal – a feleknek a jogviták elbírálásához, a perek tisztességes lefolytatásához és ésszerű időn belül történő befejezéséhez való jogát érvényesítse.”

¹⁰⁴ Kúria Pfv.IV.22.037/2011/6. (K-H-PJ-2012-142.).

Fontos hangsúlyozni, hogy ha az eljáró bíró engedélyével is készül a felvétel, később, miután az elítélt mentesült a büntetett előléthez fűződő joghátrányok alól, már szükséges a hozzájárulása az ismételt nyilvánosságra hozatalhoz.¹⁰⁵

6. Adatvédelmi követelmények

Az Infotv. 3. § 10. pontja értelmében a fénykép-, hang- vagy képfelvétel készítése adatkezelésnek minősül.¹⁰⁶ Az Infotv. 5. § (1) bekezdése alapján személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul, vagy azt törvény vagy – törvény felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben – helyi önkormányzat rendelete közérdeken alapuló célból elrendeli (kötelező adatkezelés). Az Infotv. 3. § 7. pontja ‘hozzájárulás’ fogalmát szűken határozza meg: „az érintett akaratának önkéntes és határozott kinyilvánítása, amely megfelelő tájékoztatáson alapul, és amellyel félreérthetetlen beleegyezését adja a rá vonatkozó személyes adatok – teljes körű vagy egyes műveletekre kiterjedő – kezeléséhez”.

A fenti jogszabályi rendelkezések értelmében a képmás és hangfelvétel elkészítése – a kötelező adatkezelés esetén kívül – csak akkor felel meg az adatvédelmi szabályoknak, ha az érintett az adatkezeléssel kapcsolatos, megfelelő tájékoztatás¹⁰⁷ alapján félreérthetetlen hozzájárulását adja felvételek készítéséhez. Jól látható, hogy az adatkezelés jogszerűségéhez szükséges hozzájárulás nem azonos a polgári jogi jogszerűséget megalapozó hozzájárulással, ugyanis ez utóbbinak nem kell semmiféle tájékoztatáson alapulnia.

További eltérést jelent, hogy az Infotv. 6. § (7) bekezdése értelmében az érintett hozzájárulását csak az ő közszereplése során „általa közölt vagy nyilvánosságra hozatalra általa átadott” személyes adatok tekintetében kell megadottnak tekinteni. Az Infotv. nem kezeli azonban azokat az eseteket, amikor a polgári jog a közérdek vagy jogos magánérdek alapján tekinti jogszerűnek a képmás és hangfelvétel elkészítést (pl. bizonyítás céljából).

A polgári jogi szabályozás és az adatvédelmi szabályozás között súlyos ellentmondás feszül, és a polgári jog jogszerűnek elismert felvételek készítése jelentős része (valószínűleg többsége) adatvédelmi szempontból jogsértőnek minősül.

Ez az ellentmondás a bírói gyakorlatban azonban egyáltalán nem jelentkezik, ugyanis az érintett hozzájárulását vizsgáló egyetlen bírói ítélet sem alkalmazta a szigorú adatvédelmi mércét, és nem várta el, hogy az érintettet az adatvédelmi szabályoknak megfelelően az adatkezelésről tájékoztassák. Ha ezt az elvárást a bírói gyakorlat következetesen alkalmazta volna, akkor egyetlen, a jelen tanulmány megírása során vizsgált esetben sem lett volna a hozzájáruláson alapuló felvételek készítés jogszerűsége megállapítható.

¹⁰⁵ Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.21.148/2010/4. (LB-H-PJ-2010-347.)

¹⁰⁶ Ezt erősítette meg a Legfelsőbb Bíróság Kfv.II.39.022/2011/4. (LB-H-KJ-2011-1021.) sz. ítélete is.

¹⁰⁷ A tájékoztatás szabályait az Infotv. 20. §-a tartalmazza.

Mindössze egyetlen olyan, polgári ügyben hozott legfelsőbb bírósági ítélet ismeretes, amely az adatkezelés szempontjait is megemlíti. Az adott ügyben az alperes mobiltelefonjával felvette, ahogy a felperes az udvarán hulladékot éget, majd a felvételt az általa kezdeményezett szabálysértési eljárásban bizonyítékként becsatolta. A Legfelsőbb Bíróság – a következetes bírói gyakorlattal összhangban – a felvétel készítését és felhasználását az igazság érvényesülése, mint közérdek alapján jogszerűnek minősítette. Nem lehet azonban kérdéses, hogy a felvételt készítés nem felelt meg az adatvédelmi jogszabályoknak. Az ellentmondást a bíróság a polgári jogi szabályozás elsődlegessége alapján oldotta fel, amikor kimondta: „Mivel (...) a fénykép elkészítésével és felhasználásával kapcsolatos alperesi magatartás nem tekinthető jogellenesnek, ezért a képmásnak, mint személyes adatnak a kezelése a felperes személyes adatok védelméhez fűződő személyiségi jogait sem sérti.”¹⁰⁸ A Legfelsőbb Bíróság ítélete gyakorlatilag azt jelenti, hogy a polgári jogi szempontból jogszerű felvételt készítés nem kell, hogy megfeleljen az adatvédelmi előírásoknak, vagyis az adatkezelés jogszerűsége a polgári jog engedélyén alapul.

A Legfelsőbb Bíróság megközelítése nehezen vezethető le a jogszabályokból. Az Infotv. szerint ugyanis akkor lehet jogszerű az érintett hozzájárulása nélküli felvételt készítés, ha az adatkezelést törvény elrendeli (kötelező adatkezelés). Sem a Ptk., sem a Pp. nem „rendeli el” a bizonyíték érdekében történő felvételt készítést, és erre nem is adnak engedélyt sem. A Ptk. ugyanis a képmáshoz és hangfelvételhez fűződő jogot negatív oldalról határozza meg (tiltó jog), amikor az azzal való visszaélést tilalmazza, de nem ad alanyi jogot a nem visszaélésszerű felvételt készítésre. Ennek ellenére a Legfelsőbb Bíróság döntésének végeredménye üdvözlendő, ugyanis a gyakorlat szempontjából helyes végeredménnyel oldja fel a polgári jogi és az adatvédelmi szabályozás közötti ellentmondást. Megnyugtatóbb lenne azonban az ellentmondás jogszabályi rendezése, például akként, hogy az Infotv. az érintetttről fénykép-, hang- vagy képfelvétel készítését akkor tekintené adatvédelmi szempontból jogszerűnek, ha az a polgári jog szabályainak megfelel.

7. Az új Ptk. szabályozása

Tekintettel arra, hogy a hatályos Ptk. gyakorlata meglehetősen elrugaszkodott a normaszövegtől, ezért az új Ptk. kodifikációja során a képmáshoz és hangfelvételhez fűződő jog szabályozásának bizonyos fokú pontosítása feltétlenül szükséges volt. A különböző Ptk.-tervezetek mind törekedtek erre a pontosításra, azonban ezt három különböző szabályozási koncepció alapján képzelték el.

¹⁰⁸ Legfelsőbb Bíróság Pfv.IV.20.629/2010/11. (LB-H-PJ-2010-333.) A teljesség kedvéért érdemes megjegyezni, hogy az ítélet a régi adatvédelmi törvényen alapult (a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény), azonban az ügy szempontjából releváns szabályok az Infotv.-ben sem változtak érdemben.

7.1. A Szakértői Javaslat

Az egyik markáns koncepciót az ún. Szakértői Javaslat jelentette,¹⁰⁹ amely akként kívánta módosítani a hatályos szabályozást, hogy a képmással és hangfelvétellel való visszaélés általános tiltása helyett pontosan meg kívánta határozni, hogy a képmáshoz és hangfelvételhez fűződő jog mire terjed ki: a felvétel elkészítésére és felhasználására. A Szakértői Javaslat megtartotta a nyilvános közszereplésre vonatkozó kivételt és kifejezetten kodifikálta a bírói gyakorlatban kialakult, tömegfelvételekre vonatkozó kivételt. Az eltűnt személy képmására vonatkozó hatályos szabályozást azzal az eltéréssel tartalmazta, hogy a felhasználáshoz nem kívánta meg a hatóság engedélyét, amelyet értelmetlen korlátozásnak tekintett. A büntetőeljárás alatt álló személy képmásának felhasználását pedig azzal a megszorítással kívánta engedni, hogy a felhasználás célja és terjedelme kizárólag a büntetőeljárás sikeres befejezése lehet. A normaszöveg indokolása részletesen és helyeslően ismertette a jelenlegi bírói gyakorlatban kialakult elveket (hozzájárulás szabályai, nyilvános közszereplés, közszereplők magánélete, tömegfelvételek stb.). A Szakértői Javaslat hiányosságaként értékelhető, hogy nem tartalmazta a közérdekből és a jogos magánérdekből történő felvételkészítésre és -felhasználásra vonatkozó kivételt, és nem indokolta, hogy ez a gyakorlatban rendszeresen és következetesen alkalmazott kivétel fenntartását miért nem látta indokoltnak.

7.2. A 2009. évi CXX. törvény

Az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium által kidolgozott törvényjavaslat (T/5949), majd a 2009. évi CXX. törvényként kihirdetett polgári törvénykönyv¹¹⁰ követte a Szakértői Javaslat azon koncepcióját, hogy a képmáshoz és hangfelvételhez fűződő jog tartalmát és az az alól biztosított kivételeket is részletesen szabályozta. A 2009. évi CXX. törvény azonban több szempontból is lényegesen eltért a Szakértői Javaslattól. Egyrészt rögzítette, hogy nem csak a nyilvános közszereplés, hanem közhatalom nyilvános gyakorlása esetén sincs szükség az érintett hozzájárulására a közhatalmat gyakorló személyről felvétel készítéséhez és nem visszaélésszerű felhasználásához. Másrészt kodifikálta a bírói gyakorlatban kialakult azon kivételt, miszerint akkor sincs szükség az érintett hozzájárulására, „ha a képmás vagy hangfelvétel elkészítésére vagy felhasználására közvetlenül fenyegető vagy már bekövetkezett jogsértés bizonyítása érdekében, közérdekből vagy jogos magánérdekből kerül sor, feltéve, hogy a képmás vagy hangfelvétel elkészítése nem okoz a bizonyítani kívánt jogsértéshez képest aránytalan jogsérelmet és a felhasználása nem visszaélésszerű”. A 2009. évi CXX. törvény új kivételt is bevezetett, amikor úgy rendelkezett, hogy nincs szükség az elhunyt személy hozzátartozójának beleegyezésére, ha a holttestről a felvétel készítésére és közzétételére annak azonosítása céljából kerül sor. Végül szintén új szabály lett volna, miszerint kivételesen – ha a bizonyíték másként nem szerezhető meg – a sértett és a tanú képmása, hangfelvétele is felhasználható azonosításuk érdekében.

¹⁰⁹ SZÉKELY (2008) i. m. (1. lj.) 165–167. A Szakértői Javaslatlal gyakorlatilag megegyező szabályozást tartalmazott az Igazságügyi Minisztérium honlapján 2005-ben közzétett tervezet, ld. *Polgári Törvénykönyv – Normaszöveg és indokolás* (2005. december 2.). 151–154.

¹¹⁰ 2009. évi CXX. törvény a Polgári Törvénykönyvről, 2:84. § [A képmáshoz és a hangfelvételhez való jog].

7.3. A 2013. évi V. törvény

A harmadik koncepciót a végül jogszabályként hatályba lépő 2013. évi V. törvény (új Ptk.) jelenti. Az új Ptk. gyökeresen szakít mind a Szakértői Javaslat, mind a 2009. évi CXX. törvény felfogásával, amikor a törvényi szabályozást minimálisra szűkíti. Az új Ptk. 2:48. §-a mindössze az alábbi két bekezdést szenteli a képmáshoz és a hangfelvételhez való jognak:

2:48. § [A képmáshoz és a hangfelvételhez való jog]

(1) Képmás vagy hangfelvétel elkészítéséhez és felhasználásához az érintett személy hozzájárulása szükséges.

(2) Nincs szükség az érintett hozzájárulására a felvétel elkészítéséhez és az elkészített felvétel felhasználásához tömegfelvétel és nyilvános közéleti szereplésről készült felvétel esetén.

Az új Ptk. a hozzájárulás nélküli felvételkedzés és -felhasználás jelenleg érvényesülő esetei közül nem tartja fenn a büntetőeljárás alatt álló személy és az eltűnt személy képmására vonatkozó kivételt, továbbá a közérdekből és jogos magánérdekből történő felhasználás lehetőségét sem. Sajnos sem a benyújtott törvényjavaslat (T/7971) indokolása, sem a megelőző szakmai tervezetek¹¹¹ nem adják meg ennek az indokát, ezért jelenleg nem ismerhető meg a minimalista szabályozás mögött húzódó jogalkotói szándék. A bírói gyakorlatra vár majd annak eldöntése, hogy a jelenleg érvényesülő, de az új Ptk. szövegében nem szereplő jogszerű felvételkedzési és -felhasználási módokat továbbra is jogszerűnek ismeri-e el. Nézetem szerint a jelenlegi joggyakorlat fenntartása lenne indokolt, és ennek jogszabályi alapját – a Pécsi Ítéltábla BDT2009. 2126. ítéletében foglalt megoldás alapján – a joggal való visszaélés tilalma jelenthetné (új Ptk. 1:5. §).

Az új Ptk. alkalmat adhatott volna arra, hogy a közhatalmat gyakorlókról (elsősorban: intézkedő rendőr) történő felvételkedzést szabályozza.¹¹² Erre azonban – szemben a 2009. évi CXX. törvénnyel – nem került sor, így a joggyakorlat vélhetően továbbra is az 1/2012. sz. büntető-közigazgatási-munkaügyi-polgári jogegységi határozatban foglaltakhoz fog igazodni.

Végül nyitott kérdés, hogy hogyan befolyásolja a közszereplők képmásának és hangfelvételeinek védelmét az új Ptk. 2:44. §-ában foglalt szabály, amely szerint

„[a] közügyek szabad vitatását biztosító alapjogok gyakorlása a közéleti szereplő személyiségi jogainak védelmét méltányolható közérdekből, szükséges és arányos mértékben, az emberi méltóság sérelme nélkül korlátozhatja.”

Felmerülhet, hogy esetleg bizonyos körben megengedhető lehet felvétel készítése a közéleti szereplők magánéletének olyan szegmenseiről, amelyek nem minősülnek nyilvános közéleti

¹¹¹ VÉKÁS Lajos (szerk.): *Az új Polgári Törvénykönyv Bizottsági javaslata magyarázatokkal*. Budapest, CompLex, 2012. 46.

¹¹² A kérdéskör részletes bemutatását l. KOLTAY András – BAKA Péter: A magánszféra, a személyes adatok, a képmás és a hangfelvétel védelme. In: KOLTAY András–NYAKAS Levente (szerk.): *Magyar és európai médiajog*. Budapest, CompLex, 2012. 329–330.

szereplésnek, azonban az érintett közéleti szereplő megítélését lényegesen befolyásolják és a demokratikus politikai vita tárgyai lehetnek (pl. politikus erkölcsileg súlyosan elítélhető magánéleti megnyilvánulásai).

Összességében megállapítható, hogy az új Ptk. 2:48. §-ában foglalt szabályok teljesen meg-egyeznek a jelenlegi bírói gyakorlattal. Csak látszólag jelent újdonságot, hogy a felvétel készítéséhez és felhasználásához is az érintett engedélye szükséges, valamint hogy hozzájárulás nélkül készíthető tömegfelvétel, a bírói gyakorlat ugyanis a hatályos Ptk. alapján is kidolgozta és alkalmazza ezeket a szabályokat. E tekintetben tehát nem várható változás a bírói gyakorlatban. A döntő kérdést az jelenti, hogy a jelenlegi Ptk.-ban kifejezetten megemlített jogszerű felhasználásokat (eltűnt, ill. büntetőeljárás alatt álló személyek képmása, hangfelvétele), valamint a bírói gyakorlat által kialakított jogszerű felhasználásokat (közérdekű, ill. jogos magánérdekből történő felhasználás) a bírói gyakorlat a jövőben is jogszerűnek tekinti-e.
